بسمه تعالی

بیست و هفتمین همایش کشوری آموزش علوم پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی اراک

معرفی مدل مدیریتی همکارانه برای ساخت «داربست جمعی» دانشجویان مامایی در آماده سازی برای پاسخگویی اجتماعی با تکیه بر گام‌های مدل «آجر ساختمانی»

نویسنده مسئول و ارائه‌دهنده:

مهرنوش قائم مقامی*

- عضو هیئت علمی، گروه مامایی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی، اراک، اراک، ایران.
- دانشجوی دکترای تخصصی (PhD) یادگیری الکترونیکی، گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.

Ghaem.m@arakmu.ac.ir / Mehmoushghmghm68@yahoo.com

09102946223

حیطه پژوهش:
مدیریت و رهبری آموزشی

چکیده

مقدمه: اجتماعی به‌عنوان تعهد نظام پزشکی به رفع اولویت‌های سلامت جامعه، نیازمند پرورش دانشجویانی با حس مسئولیت‌پذیری و مهارت‌های جمعی است. روش‌های آموزشی سنتی اغلب فاقد بسترهای لازم برای تجربه عملی این مفهوم در محیط‌های واقعی هستند. از آن جایی که در حال حاضر در فرآیند یادد هی- یادگیری، نظریه های ساختارگرا و فراگیر-مجور در نقطه قفل توجه قرار دارند ، این مطالعه با هدف طراحی، اجرا و ارزشیابی یک مدل مدیریتی همکارانه طراحی‌شد که در آن، با استفاده‌از چارچوب «داربست‌سازی جمعی» در گام‌های مدل «**آجرهای ساختمانی**»، دانشجویان برای ایفای نقش فعال در پاسخ به نیازهای اجتماعی آماده شوند.

روش کار

مطالعه کاربردی به مدت دو نیمسال متوالی بر روی ۱۸ نفر از کارآموزان مامایی بیمارستان طالقانی اراک اجرا شد. فرآیند در چهار گام ساختاریافته (مبتنی بر مدل آجرهای ساختمانی) پیش‌رفت:

۱. شناسایی معضل
مشارکت گروهی در تشخیص یک چالش بالینی- اجتماعی اولویت‌دار (مانند: کم‌توجهی به ابعاد حمایتی بیماران بستری)

۲. ساخت پایگاه دانش
جستجو، مطالعه و تبادل منابع معتبر توسط کارآموزان برای تحلیل ریشه‌های مسأله

۳. تعامل اجتماعی
بحث گروهی، خرد جمعی و ارائه راه‌حل‌های عملی در جلسات مشترک با هدایت مربی

۴. اعتمادسازی و عمل
اجرای راه‌حل‌های توافق‌شده در محیط بالین و تعامل مستقیم با بیماران برای جلب‌اعتماد و رفع نیازهای شناسایی‌شده

ارزشیابی: با استفاده از پرسشنامه سنجش گفایت پاسخگویی اجتماعی (بر اساس مطالعه کریمی و همکاران، ۱۳۹۷) در قالب پیش‌آزمون و پس‌آزمون و با روش‌های آماری توصیفی و تحلیلی (همبستگی پیرسون و آزمون تی).

ابزارها و تحلیل داده‌ها

- نمرات بالین (پیش‌آزمون و پس‌آزمون)
- آزمون تی و زوجی و همبستگی پیرسون
- نرم افزار SPSS نسخه ۲۴
- پرسشنامه جنکینز (۲۰۰۱) ۴۰ گویه، ۴ بعد مقیاس لیکرت ۵ تایی

نتایج

افزایش معنی‌دار نمره کل پاسخگویی اجتماعی

اختلاف معنی‌دار
(P < ۰.۰۰۱)

همبستگی مثبت و معنی‌دار با مؤلفه‌های بالینی و پژوهشی

- مؤلفه‌های آموزش
- مؤلفه بالینی
- مؤلفه پژوهشی

r = ۰.۶۲۹
P < ۰.۰۰۱

ارتباط ضعیف با حیطه برنامه حمایتی

کاهش اضطراب مرتبط با ارزیابی

افزایش تفکر فعال و تنظیم فرآیند شناختی
افزایش اعتمادبه‌نفس و تعامل مؤثر

نمرات ابعاد چهارگانه پرسشنامه جنکینز

جستجوی گزینه‌های فرعی	بررسی اهداف	ارزیابی مجدد پیامدها	جستجوی اطلاعات و درک برون و درک سوگیری
۳۶/۱۲ ± ۵/۵	۳۳/۲۲ ± ۳.۹	۳۷/۳۵ ± ۵/۵	۳۴/۲۷ ± ۴/۱

(P = ۰.۴)

نتیجه‌گیری

اجرای مدل مدیریت همکارانه در قالب داربست جمعی، راهکاری عملی و مؤثر برای درونی‌سازی مفهوم پاسخگویی اجتماعی در دوره کارآموزی است که با تبدیل محیط واقعی بالین به حوزه یادگیری مشارکتی و مسئله‌محور، نه‌تنها دانش که نگرش و مهارت‌های ضروری برای آینده حرفه‌ای کارآموزان را پرورش می‌دهد. موفقیت این الگو نشان داد که ادغام مدیریت همکارانه در دروس بالینی، می‌تواند پلی میان آموزش فردمحور و الزامات پاسخگویی نظام سلامت باشد؛ لذا، تداوم و تعمیم این مدل به دیگر بخش‌های بیمارستانی و رشته‌های علوم پزشکی توصیه می‌شود.

منابع

1. Schneider AR, Sharma T, Bhattacharya A, Brown A. Exploring the relationship between social accountability and competency-based medical education: A narrative review. Med Teach. 2022 Nov;44(11):1283-9.
2. Alfonso Roca MT, Muñoz Lopez M, Filgueira L. Social Accountability of Medical Schools Toward Their Students. Educ J. 2022 May;11(3):101-11.
3. Nordgren K. Collegial collaboration when planning and preparing lessons: A large-scale study exploring the conditions and infrastructure for teachers' professional development. Teach Educ. 2021 Apr;108:103-5.
4. Boelen C, Dharamsi S, Gibbs T. The social accountability of medical schools and its influence on student selection, training and professional practice: a realist review. Med Educ. 2024 Jan;58(1):28-37.
5. Manca A, O'Brien BC, Boudreau JD, Varpio L, Steinert Y. From competency to identity: a longitudinal qualitative study of how residents navigate the tensions of being accountable to patients, society and the profession. Adv Health Sci Educ Theory Pract. 2023 Dec;28(5):1517-1542.

واژگان کلیدی

مدل مدیریتی همکارانه، داربست جمعی، مدل آجر ساختمانی، پاسخگویی اجتماعی، کارآموزی بالینی، مامایی.

آموزش امروز، سلامت فردا